pop-up interview **Performans Sanatı Nedir?**

with

Leman S. Darıcıoğlu

hazalgencay

pop-up interview with **Performans Sanatı Nedir?**

Leman S. Darıcıoğlu

1- Performans sanatı nedir? (Performans sanatını hiç bilmeyen birine nasıl anlatırsınız?)

Ressamın resimle, heykeltraşın heykelle yapmaya çalıştığı şeyi yaşayan ve canlı bedenle anda yapmaya çalışmak. Bedenini aktarmak istediğin bir his, kurmak istediğin bir cümle, yankılandırmak istediğin bir soru için imge kılmaya çalışmak. Benim tuttuğum yerinden bahsedersem; bedeni sınırları ve potansiyelleriyle bir araştırmaya yatırmak ve eğer canlı performanstan bahsediyorsak belli bir zaman ve mekanda insanlarla canlı bedende bedenselleştirmeye çalıştığın bu imgeye yaşam vermek için buluşmak.

2- Beden, mekan, süreç ve an işlerinizde karşımıza nasıl çıkar?

İşlerimin temel karakteristiği bir kavramı bedende araştırmaya yatırmak; yani beden işlerimin temelindeki araştırma öznem ve nesnem. Performansa başladığım 2014 yılından beri ilgim bu araştırma olduysa da birçok farklı yerini tuttum bu sanatın. İzleyiciyi bir nevi teste tabi tuttuğum işlerden, bir seri hareketin içinde malzemelerle/izleyiciyle etkileşimleri araştırdığım daha ritüelistik işlere veya bir soruyu sormaktan çok bir cümleyi kurmaya çalıştığım işlere performansın birçok kulvarında işler ürettim. Son yıllarda yaptığım işlerde ise fiziksel, duygusal ve enerjisel bedenin belli bir sürenin>>

pop-up interview with

Performans Sanatı Nedir?

Leman S. Darıcıoğlu

zamanın içinde aldığı değişimini, tükenişini, tükenişten sonra ne geldiğini araştırıyorum. Uzun süreli performansa ilgim de böyle bir noktadan başladı. 2016'da korkularım üzerinden başladığım araştırma bir süre sonra beni zamanı kullanmaya itti çünkü performans süresi özellikle 4-5 saatten uzun olduğunda bedenin performatif olma olasılığı yok oluyor keza yorgun bir beden anca kendini açığa çıkarabilir. Bedenin performativite ötesindeki hali ilgimi çekti, bir imgeyi kurmak için bir eylem yapmak ve tam kontrolle onu gerçekleştirmek yerine kontrolü kaybettikten sonra gelecek olanı merak etmeye başladım. Böylece performans sürelerim minimum 6 saatten maksimum 1 aya kadar yayıldı.

Son bir yıldır ise az yer kaplayan basit hareketlerle ilgileniyorum. Keza fark ettim ki, hareket ne kadar sadeleşir ve az yer kaplarsa beden o kadar çok açığa çıkıyor. Yanı sıra yorgunluk ve tükeniş büyüyor. Tükeniş 5 saatten sonra başlıyor zannımca ve özellikle 6 saat boyunca bir seri hareketi değil, tek bir hareketi -bu en basitinden oturmak, durmak olabilir ya da koşturmak, zıplamak gibi gibi...- icra etmek bedeni binlerce şey arasında dağıtmadan, ne olduğuna dair bir şeyi açığa çıkarmakla ilgili görünüyor şu an bana. Bunlar biraz soyut görünebileceği için daha pratik gitmek istiyorum: Bir hareketi saatler boyunca yaptığınızı düşünün, saatler boyunca durduğunuzu>>

pop-up interview with

Performans Sanatı Nedir?

Leman S. Darıcıoğlu

konuştuğunuzu, sayı saydığınızı, çizgi çektiğinizi, aynaya baktığınızı vs. Bu süre iki saatse bir görüntüyü, bir hali korumak çok da büyük bir iş değil buna konsantre olursanız. Bu süre 4 saatse daha zordur görünmek istediğiniz hali korumak, yorgunluk gelir. Ama 4 saatte halen yapmak istediğinizi yapabilirsiniz, bedeninizin duracağı şekilleri kontrol edebilirsiniz mesela. 5. saatte ise bedenin yapmakta olduğunu koruyabilmesi ciddi bir konu olur, hareketsiz duruyorsanız ayaklarınız yanmaya başlar mesela ya da bir hareketi tekrar ediyorsanız kaslarınızdaki kontrolünüz kaybolmuştur. İşte bu 5. saatten sonrası merak ettiğim hal. Tükendim, tamam peki halen bunu yapmaya kararlı isem bu tükenişi ne izler? Bu ilgim bana Türkiye'nin ve yer yer dünyanın son yıllarda hepimize hissettirdiği çaresizlik ve tükenme hisleriyle bağlantılı geliyor. Günlere yayılan işlerden konuşacak olursam da sıkılma, değer sorguları ve hatta deli miyim, kafayı mı yedim soruları ciddi ciddi yoklar sizi. Mental ve duygusal yoğunluğun inanılmaz biriktiği işler bunlar, deneyimleyenin yaşamını dönüştürmemesini olanaklı görmüyorum. Tüm dünyanın mümkün en az zamanda en büyük lokmayı istediği bir zamanda günleri, haftaları bir işe yatırmak belki delilik tabii bir yanıyla. Ama diğer yanından tam da bu nedenle toplumsal düzenin içindeki değer ve emek kavramlarını sorguya açıyor, toplumsal yaşamımızdaki hızımızı >>

ve tüketim alışkanlıklarımızı sorgulatıyor diye düşünüyorum. Süreç ve anın nasıl işlerimde yer aldığını açıklıyor sanıyorum bunlar. Canlı performanslarımda çoğu zaman mekana özgü işler üretiyorum. Mekan bedenimin içinde duracağı bir beden, kendi yapısı, eti, iskeleti, kanı, dolaşımı var, sınırları ve sunduğu olanaklar var. Böyle bir yerden bakarak onu anlamaya çalışıyor ve bunlar üzerinden başlıyorum performanslarımı tasarlamaya.

3- Rol ve gerçeğin farkı nerede başlar?

Role girersiniz, gerçek ise yaşadığınızdır. Bunu oyunculuk ve performans arasında bir ikilik kurarak söylemiyorum keza bugün çağdaş oyunculuk teknikleri de gerçek deneyimi kılavuz olarak kullanıyor. Rol ve gerçeğin farkını zaman üzerinden de verebiliriz yanı sıra; gerçek tam olarak şimdiki zamanı kullanırken rol başka zamanları referans alan bir düzlem.

4- İzleyici işlerinizin neresindedir?

Performans izleyici ile buluşmadan önce sadece bir eskizken insan enerjisiyle buluştuğunda iş kuruluyor ve bir esere dönüşüyor. Açık bir kalp ile orada olan bir izleyici, sanatçı kadar içine giriyor işin hatta bazen sanatçıdan daha>>

fazla daha girdiği oluyor. Dolayısıyla pratiğim kendi bedenimde yürüyen bir araştırma üzerine kuruluysa da izleyici işlerimin temelinde. Sözlerin limitli, hissin sonsuz olduğu bir yerde onlarla buluşmak için her şey ve performans alanından çıkıp hayatlarına devam ederken bir soruyu taşımalarına neden olabilmek ise en büyük arzum. Beraberce bir bilinmezlikte, bilinmeze doğru değişmek.

5- Deney, hafıza ve sınır kavramları sizin için ne ifade ediyor?

2016'dan beri bedeni bir korkular, duygular ve sınırlar laboratuvarı olarak ele alıyorum, bu korkular, duygular ve sınırları beden üzerinden çalışmak anlamına geliyor. Deney kullandığım bir terminoloji değil, deneysellik başka bir yöntemin terminolojisine ait gibi geliyor fakat sınır sorgusu, sınırı genişletme, sınırın ötesine geçme uğraşı önemli bir yer tutuyor pratiğimde. Hafızaya ise toplumsal ve bedensel hafıza olarak aslında birbiriyle kesişen fakat iki farklı şekilde yaklaşıyorum. Toplumsal hafıza zaman zaman işlerimde ele aldığım konulardan biriyken bedensel hafıza kullandığım metodolojiye dair bir öğe olarak karşımıza çıkıyor. Bedensel hafızamı bazen sembolizmimi kurarken kullanıyor bazen işin bedensel sorgu alanı içinde genişleyecek bir unsur olarak düşünüyorum. >>

pop-up interview with **Performans Sanatı Nedir?**

Leman S. Darıcıoğlu

6- Sanatınız da ele aldığınız konular ve onları sorgulama yönteminiz neler? Ve işlerinizde hangi kaynakları referans alıyorsunuz?

Fransızca öğretmenlik lisans eğitiminden sonra Mimar Sinan Üniversitesi'nde sosyoloji yüksek lisansı yaptım. Özellikle MSGSÜ sosyolojideki değerli hocalarımın verdiklerinin beni halen beslediğini ve bugün kullandığım kaynakları sağladıklarını söyleyebilirim. Geniş bir yelpazeyle sosyal bilimler: Çağdaş fransız felsefesinden Spinoza'ya, kent aktivizminden Jungcu psikanalize, Agamben'in "homo sacer" [kutsal insan] kavramından queer bakış ve politikaya, kent mekanına, sınır politikalarına, toplumsal hareketlere, botaniğe, anatomiye, hayvanlar dünyasına... ilgim birçok alana yayılıyor. Son dönemde kat etmeye aşina olduğum sosyal bilimler dünyası dışında matematik, geometri, kuantum fiziği, litoloji (taş bilimi) gibi alanlarla da ilgilenmeye başladım. Tüm bunlardan gelen esintilerle üretiyorum işlerimi ve ele aldığım konular yaşadığım döneme ve dünyaya tanıklığımdan kaynağını buluyor. Trans cinayet ve intiharlarından mülteci meselesine, kentsel dönüşümden iktidar politikalarına, ev kavramından toplumsal ilişkilere, sessizlikte bırakılan, görünmez kılınana birçok farklı konuyla ilgileniyorum. İşlerimde sosyolojik ve felsefik bir araştırma sürecinden sonra bedensel bir imge yaratıyor ve kendi sınırlarım ve potansiyellerimi o imgeyi daha iyi bedenselleştirebilmek için genişletmeye çalışıyorum. Kendi bedenim üzerinde çalıştığım ve birçok zaman korkularımı rehber olarak aldığım için duygusal ve mental olarak da yoğun bir hazırlık sürecinin ardından üretiyorum performanslarımı.